

דף ז.

עין משפט א.

ח"מ סימן יב פעיף ב

עין לעיל דף ו: עין משפט א

עין משפט ב.

יו"ד סימן רמו פעיף יט

יט. כו. תחילת דינו של אדם **ש** על ת"ת ואח"כ על שאר מעשיו.

עין משפט ד.ה.ו.

ח"מ סימן ה פעיף ב

ב. ד. הדיינים צריכים לשבת **ה** באימה וביראה ובעטיפה ובכבוד ראש, ואסור להקל ראש בשעת הדין ולספר בדברי בטלה, **א** ויראה הדיין כאילו חרב מונחת לו על צווארו וגהינם פתוחה מתחתיו.

ב. ה. הדיין צריך לדעת **ב** מי הוא דן, ולפני מי דן, ומי עתיד ליפרע ממנו. ואם אינו דן אמת גורם לסילוק השכינה. ואם נוטל ממון מזה לזה הקב"ה נוטל **ג** ממנו נפשות.

ב. ו. דיין הדין דין **ד** אמת לאמיתו אפי' שעה אחת משרה שכינה בישראל,

ש. בקידושין דף מ' ברייתא ובסנהדרין דף ז' ע"א.

ת. באימה וביראה מסנהדרין ז' ע"א, ועטיפה משבת דף י' ע"א. וכתב השל"ה שהעטיפה אינה נוהגת בזמנינו, אך ראה לרבו שהיה מתעטף בבגד עליון שבו היה הולך לביהכנ"ס, וכ"כ בפעמוני זהב.

א. וכל זה מפני כבוד השכינה שנאמר אלהים ניצב בעדת אל. וכאילו חרב מונחת לו - הרי זה עונש בעולם הזה. וגהינם פתוחה - הרי זה עונש עולם הבא. ועיין סמ"ע ס"ק ח'.

ב. והיינו להקב"ה כך כתב בסמ"ע מסנהדרין דף ו' ע"א.

ולפני מי הוא דן - מימרא דרב אחא בריה דרב איקא שם בדף ז' ע"א.

ג. כמ"ש "וקבע את קובעיהם נפש". מרב שמואל בר נחמני בסנהדרין ז' ע"א.

ד. דין אמת לאמיתו. פי' שדן אמת לפי שעתו ופעמים שלא כדין תורה ע"מ לגדור מילתא כ"כ הסמ"ע ועיין בב"ח.

וכאילו ^ה תיקן את העולם כולו ונעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

* ז. לא יאמר הדיין מה לי ולצרה הזאת ת"ל ועמכם בדבר המשפט, ואין לדיין ^ו אלא מה שעיניו רואות.

דף ז:

עין משפט א. חו"מ סימן י סעיף א

א. צריך הדיין להיות ^ז מתון בדין, ולא יפסוק בדין אלא עד שיחמיצנו, וישא ויתן ^ח עד שיהיה ברור לו הדין כשמש, והגס לבו וקופץ ופוסק, הרי זה שוטה וגס רוח.

עין משפט ב. חו"מ סימן ח סעיף א

א. כל המעמיד דיין שאינו הגון ולא חכם בחכמת התורה אע"פ שכולו מחמדים ^ט הרי הוא עובר בלא תעשה.

* ב. אסור למנות עם הארץ גם על סמך ^י שישאל כל פעם לפני שיפסוק, שמא לא ישאל ^כ והוי מטה דין.

ה. היינו שותף במעשה בראשית כ"כ הגאון.

ו. טור מגמ' סנהדרין ו' ו-ז', ושבת דף י'.

ז. טור ממשנה ריש מסכת אבות. וכ"כ הרמב"ם בפ"כ מהלכות סנהדרין הלכה ז'.

ח. למדוהו מסנהדרין ז' ע"ב מדכתיב בית דוד דינו לבקר משפט, וכי בבקר לבד דנין, אלא להיות המשפט ברור כבוקר.

ט. לשון הרמב"ם בפ"ג מסנהדרין, והלאו ביארו הרמב"ם שם שנאמר לא תכירו פנים במשפט והוא ממכילתא.

י. כ"כ בב"י. ואותם עיירות שאין להם ראויים ממנים הטובים שבהם כדי שלא ילכו בפני ערכאות של גויים, וכיון שקיבלוהו עליהם בני העיר אין אחר יכול לפוסלן כ"כ הרשב"א בתשובה הביאה ב"י והרמ"א.

כ. כ"כ בסמ"ע הטעם.

א. ג. כל דיין המתמנה בשביל כסף או זהב ^ל אסור לעמוד לפניו, ולא עוד אלא שמצוה להקל ולזלזל בו.

עין משפט ה.

ח"מ סימן י סעיף א

עין לעיל עין משפט א

עין משפט ו.

ח"מ סימן ח סעיף ד

ד. ט. אסור לדיין להתנהג בשררה ובגסות על הציבור, אלא בענוה ויראה, ואם מטיל עליהם ^מ אימה שלא לשם שמים אינו רואה בן ת"ח לעולם, אע"פ שהם עמי הארץ צריך שיסבול עולם וטירחם, ואסור לנהוג בהם קלות ראש.

ד. י. מצוה על הציבור ^ב לנהוג בדיין כבוד, ולא יתבזה בפניהם, דאסור לו לעשות מלאכה בפני ג', וק"ו דאסור לו לאכול ולשתכר ^ס בפניהם. ואם אין מי ^ע שישמשנו אסור לו להיות דיין.

ל. מירושלמי ביכורים וכת' הסמ"ע דהפסוק קראם אלוהי כסף ואלוהי זהב לא תעשו לכם וכתב הב"ח דאיירי כאן שאינו חכם בחכמת התורה, אבל אם הוא חכם בחכמת התורה אע"פ שיש גדולים ממנו בעיר אין בזה איסור והביא ראייה לזה. אבל דיין שנותן כסף בשביל שימנו אותו אין לעמוד לפניו לדין, אבל אם בגלל שהוא עשיר מינו אותו יש לנהוג בו כבוד כ"כ הב"ח והביאו בקצות. וכ"כ בספר פעמוני זהב (אנקאוה).

מ. מר"ה דף י"ז ע"א מימרא דרב יהודה אמר רב. ומש"כ שאין רואה בן ת"ח למדוהו מאיוב ל"ו. "לכן יראוהו אנשים" ר"ל שמטיל אימה על האנשים, "לא יראה כל חכמי לב", סמ"ע ס"ק י"ח.

נ. שנאמר ואצוה אתכם. זו היא אזהרה לצבור שתהיה אימת הדיין עליהם, סמ"ע כ"א.

ס. היינו אפי' בסעודת מצוה אבל בסעודת רשות אסור אפי' לאכול, כ"כ בנתיבות, ולפ"ז בסעודת פורים צ"ע אם מותר לדיין להשתכר בפניהם.

ע. מהגהות מימוניות פכ"ה מהלכות סנהדרין. ומירושלמי הביאו הב"י.

עין משפט ז.

הו"מ סימן יז סעיף ה.ח

ה. ח. אסור לדיין ^פ לשמוע דברי בעל דין האחד שלא בפני בעל דין חברו, ודוקא ^צ שיודע הדיין שיהיה דין בדבר, אבל אם שמע בלי שידע שהוא צריך לשבת בדין, ^ק ונתרצה השני לדון לפניו מותר להיות דין בדבר.

* ט. לא ^ר יכתוב החכם או דין שום פסק לאחד מבעלי הדינים, מבלי שלא שמע דברי שניהם. שמא מתוך דבריו ילמדו לשקר וגם מטעם שאח"כ יטען השני לפניו ויצטרך לכתוב להיפך ויהיה זילותא לחכם.

ה. י. ^ש תלמיד שיש לו דין אצל רבו לא יקדים לבוא לפניו, שלא יהיה נראה שבא לברר טענותיו קודם, אם לא שיש לו זמן קבוע ללמוד לפניו.

ח. דיין שדן דין ולבו נוקפו (פירוש מכהו ונחבט בקרבו) לומר שהוא טועה, לא יחזיק דבריו להביא ראיות להעמידם, שהוא בוש לחזור, אלא לכל הצדדים יחזור להוציא הדין לאמתו. לא יעשה הדיין מליץ לדבריו של בעל דין, אלא יאמר מה שנראה לו וישתוק, ולא ילמד לאחד מבעלי הדין כלל. אפילו הביא אחד מבעלי הדין עד אחד, לא יאמר לו: אין מחייבין ממון ע"פ עד אחד, אלא יאמר לנטען: הרי זה העיד עליך, עד שיטעון ויאמר: עד אחד אינו נאמן עלי, וכן כל כיוצא בזה.

^פ. נלמד מ"שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק". גם מהכתוב "לא תשא שמע שוא" דכשישמע דברי האחד שלא בפני השני לא יבוש זה מלטעון שקר ושוא. סמ"ע, וגם הבעל דין מוזהר על כך שלא ישמיע לדיין דבריו שלא בנוכחות חברו, דדרשנן מלא תישא שמע שוא, נמי לא תשיא. סמ"ע.

^צ. דאז נכנסים הדברים באוזניו. עיין סמ"ע ס"ק י"א.

^ק. ואם החכם כבר כתב פס"ד אפי' נתרצה חברו לא מהני עד שיקבל ממנו בקנין. נתיבות ס"ק ט' מהתומים. וגם בנתרצה צריך להודיע לבעל דין השני שהדיין כבר שמעו.

^ר. מרשב"א וריב"ש סי' קע"ט. ועיין פ"ת ס"ק י"א כמה החכם צריך להזהר בזה ולא להשיב לשואל לבדו.

^ש. וכ"ש אחר שאינו תלמיד. סמ"ע ס"ק י"ג. ונתיבות ס"ק י'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט זז.

חור"מ פימנן י סעיף ד

ד. ה. בעיני הדיין ^ה יהיה דין פרוטה כדין מאה מנה.

ת. מסנהדרין דף ח' ע"א. והט"ז כתב דהדיין ימנע עצמו מלדון אפי' בדין פרוטה ויראה לעשות פשרה.